

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-31

Diarienummer N165-0441/23

Handläggare

Theresa Härsjö

Telefon: 031-365 00 00

E-post: theresa.harsjo@socialsydvast.goteborg.se

Yttrande Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvården för barn och unga

Förslag till beslut

1. I socialnämnd Sydväst tillstyrks Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga.
2. Socialnämnd Sydväst översänder upprättat tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.
3. Socialnämnden Sydväst justerar paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har reviderat Göteborg Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga. Riktlinjens innehåll och struktur har justerats och berörda verksamheter i staden, brukarorganisationer och FoU i väst har varit delaktiga. Riktlinjen är utskickad på remiss till socialnämnderna, nämnden för funktionsstöd, Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt samt Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer för yttrande.

Yttrandet ska vara inskickat senast den 27 september 2023. Socialförvaltningen är i huvudsak positiv till den reviderade riktlinjen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att riktlinjen kompletterar den lagstiftning som finns inom området samt förtydligar vissa av de arbetssätt som redan idag finns i verksamheten. Av den anledningen bedöms inte riktlinjen bidra till ökade kostnader.

Riktlinjen behandlar flera regler inom området vilka är centrala för att barn och unga i behov av familjehemsvård ska få ett samlat och långsiktigt stöd. Det bedöms ofta vara en avgörande faktor för att förebygga många av de risker och problem som är väl belagda bland de som vårdats i familjehem som barn och unga. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård torde på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar för barn och unga. Som en följd av detta skulle även de framtida kostnaderna för kommunerna och samhället i stort kunna minska.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension inklusive barnrättsperspektivet

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen, SoL, anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Riktlinjen förtydligar nämndernas ansvar och syftar till att låta barnets bästa genomsyra arbetet med familjehemsplaceringar. Barn har rätt att vara delaktiga i frågor som berör barnet. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

I den reviderade riktlinjen beskrivs också vårdnadshavares och föräldrars rätt till information, delaktighet och stöd. Vårdnadshavares möjlighet att vara en aktiv del av det tredelade föräldraskapet är viktig för att barnets placering ska vara trygg. Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd. Riktlinjen syftar till att kombinera ett barn- och föräldraperspektiv för att möjliggöra ett socialt arbete med föräldrar utan att det sker på bekostnad av barnet.

I förslaget på ny riktlinje synliggörs olika minoriteter och deras rättigheter tydligare jämfört med nuvarande riktlinje. Riktlinjen tydliggör bland annat ansvaret för att tillgodose barns och vårdnadshavares rättigheter och behov oavsett funktionsnedsättning eller språktillhörighet. Ansvaret för icke-diskriminering och skyddet av nationella minoriteter har också förtydligats i riktlinjen.

De individer som berörs av riktlinjen har behov av stöd från samhällets sida för att uppnå jämlika förutsättningar för ett självständigt liv. Ett förbättrat arbete med familjehemsplacerade barn bedöms kunna få positiva effekter för samtliga grupper ovan.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 20 september 2023.

Bilagor

1. Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga

Ärendet

Stadsledningskontoret har reviderat Göteborg Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga. Riktlinjens innehåll och struktur har justerats och berörda verksamheter i staden, brukarorganisationer och FoU i väst har varit delaktiga. Riktlinjen är utskickad på remiss till socialnämnderna, nämnden för funktionsstöd, Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt samt Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer för yttrande senast den 27 september 2023.

Beskrivning av ärendet

Nuvarande riktlinje för familjehemsvården för barn och unga antogs av Kommunfullmäktige under 2016. Stadsledningskontoret har i samband med aktualiseringsprövning av riktlinjen identifierat att riktlinjen behöver revideras.

Riktlinjen omfattar det arbete som sker efter att en nämnd har fattat beslut om att ett barn ska familjehemsplaceras - hur arbetet med familjehemsvården ska utföras. Riktlinjen ska tillämpas vid placeringar i familjehem med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU samt enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Riktlinjen innehåller bland annat information gällande nämndernas övergripande ansvar, utredning och val av familjehem, tillsynsfrågor, ersättningar till familjehem, avtalsfrågor mellan nämnden och familjehemmet, föräldrars ersättningsskyldighet samt hur frågor gällande livsåskådning, namn, pass med mera ska hanteras.

Arbetssätt och metod

Stadsledningskontoret har haft det övergripande ansvaret att revidera riktlinjen. Beredningen av ärendet har bedrivits i bred samverkan med flera intressenter. Enhetschefsnätverket för familjehemsverksamheterna i socialförvaltningarna har varit involverade och särskild avstämning med förvaltningen för funktionsstöd har genomförts. Träffar med företrädare för Stellanmottagningen (stöd till föräldrar med placerade barn) och stadens umgängesmottagning har organiserats för att inhämta kunskap om föräldrar med placerade barns situation samt kunskap om umgängen. Dialog med barnsekreterare och familjehemssekreterare har också genomförts för att ytterligare beskriva arbetets komplexitet. Kunskapsinhämtning från forskare inom FOU i Väst gällande pågående forskningsarbeten har skett och ett samarbete med föreningen Maskrosbarn har bidragit till kunskap om barn och unga i familjehem. Intervjuer med familjehem och jourhem, familjehemsplacerade barn och unga och föräldrar till familjehemsplacerade barn har genomförts. Samverkan med Göteborgs Stads sverigefinska råd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor samt Göteborgs Stads HBTQI-råd har skett genom dels dialog med råden och dels med några av råden utsedda arbetsgrupper.

Huvudsakliga förändringar

Riktlinjen har omarbetats både vad avser innehåll och struktur. I utkastet till reviderad riktlinje har nya avsnitt lagts till för att förtydliga nämndernas ansvar för familjehemsvården. Strukturen i utkastet utgår från ett inledande kapitel där centrala begrepp inom familjehemsvården beskrivs. Därefter redogörs för nämndernas övergripande ansvar. Arbetet kring en familjehemsplacering beskrivs därefter i två

processinriktade avsnitt: Inför placering och under placering samt Vårdens upphörande. Riktlinjens avslutande avsnitt berör de ekonomiska aspekterna för placeringar i familjehem samt försäkringsfrågor.

Nämndernas övergripande ansvar för tillgången till familjehem, ansvaret för det tredelade föräldraskapet samt ansvaret för icke-diskriminering och skyddet av nationella minoriteter har förtydligats i riktlinjen. Nämndernas ansvar för att säkerställa barnet bästa samt ansvaret för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden har också utvecklats och tydliggjorts.

Avsnitten gällande arbetet inför en familjehemsplacering, under vården samt vårdens upphörande är nya. Kapitlen i nuvarande riktlinje gällande val av familjehem, barn och vårdnadshavares rätt, familjehemmets perspektiv, livsåskådningsfrågor, namn, arv och testamente har förtydligats och utvecklas och införlivats i utkastet till reviderad riktlinjes nya struktur.

Avsnittet gällande ersättningar och avtal har uppdaterats utifrån de nya cirkulär som Sveriges kommuner och regioner (SKR) har publicerat i november 2022.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att riktlinjen är utförlig och är ett tydligt stöd för familjehemsvårdens tjänstepersoner i utförandet av arbetet. Riktlinjen beskriver på ett konkret sätt hur familjehemsvården ska utföras och vilka skyldigheter och rättigheter som finns utifrån barnets, vårdnadshavarens/förälderns, familjehemmets och nämndens perspektiv.

Samtidigt vill förvaltningen belysa att det i dagsläget är en utmaning att helt kunna efterleva riktlinjen. Svårigheter att rekrytera såväl familjehem, barn- och familjehemssekreterare samt krav på kostnadseffektivitet gör att flera delar av riktlinjen får prioriteras bort för mer akut verksamhet. Till exempel beskriver riktlinjen att nämnden i samband med utredning av familjehem eller jourhem kan gå bredvid det tilltänkta familjehemmet under ett par dagar. På grund av ovan nämnda skäl är det ta svårt att realisera i praktiken även om förvaltningen är positiv till ett mer gediget beslutsunderlag för att bedöma familjehem/jourhem.

Riktlinjen beskriver att geografisk närhet till hemmiljön samt att språkliga och kulturella skillnader i synsätt och bakgrund mellan familjehem och hemmiljön bör beaktas vid val av familjehem. I dagsläget råder stor brist på utredda familjehem vilket gör att detta inte alltid är vägledande i matchningen. För att kunna rekrytera familjehem i egen regi eftersöks familjehem i hela landet. Individuella bedömningar för barnet behöver också vara vägledande i val av placeringsort. I vissa ärenden är det av stor vikt att barnet placeras långt ifrån sin uppväxtmiljö för att bryta negativa sociala kontakter.

I riktlinjen förtydligas att nämnden kan göra oanmälda hembesök i familjehemmet för att säkerställa god vård för barnet. För att öka antal oanmälda hembesök behöver syftet och tillvägagångssättet förtydligas, samt att familjehemmen informeras om detta redan när avtal tecknas. I dagsläget är socialförvaltningen restriktiv med oanmälda hembesök hos familjehem då det kan upplevas integritetskränkande.

Förvaltningen vill även lyfta en felaktighet i riktlinjen. I stycket 5.5.1 *Uppföljning efter att vården upphört* står att uppföljningen ska avslutas senast *två månader* efter det att

utredningen avslutats eller placeringen har upphört. Uppföljningen ska avslutas efter senast 6 månader. Detta i enlighet med nya lagbestämmelser som trädde i kraft 1 juli 2022, Lex Lilla hjärtat.

Slutligen vill förvaltningen lyfta den del av riktlinjen som handlar om umgänge mellan barnet och föräldrarna. I riktlinjen står att det är viktigt att familjehemmet ges stöd att i underlätta umgänget vilket förvaltningen uppfattar som något vagt. Förvaltningen skulle önska en tydligare formulering som till exempel benämns i Handbok för socialtjänsten Placerade Barn och Unga: *i nämndens ansvar ligger också att verka för att familjehemsföräldrar medverkar till att en positiv kontakt mellan föräldrar och barn upprätthålls.*

Stycket om umgänsbegränsning behöver också tydliggöras i frågan om *när* socialförvaltningarna behöver fatta beslut om umgänsbegränsning i förhållande till vad som ingår inom ramen för LVU. Förvaltningen föreslår att juridisk sakkunnig går igenom den delen av riktlinjen. Syftet är att säkerställa att hanteringen blir rättssäker och likartad över staden.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Åsa Etéus

Avdelningschef

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör